

Vitéz nemes szinai Szinay Béla ny. altábornagy úrnak az Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Önkéntes Nemzeti Munkaszolgálatának főparancsnokának ajánljuk.

Szó

hangzott el az egyetem nagyranőtt auditoriumában. Szó hullott a fülünkön keresztül a mélyünkbe, s visszhangja a világ legértékesebb mozdulata, a szívünk dobbanása volt. Szó rútatott a szemünk elé egy épülő országot, s emelte a kezünket ama jelentkezésre, hogy az ország köveit emeljük majd vele.

Szervezet

minden láncszeme feszült meg a munkába hívó szóra. Szervezet összefüggései rántották magukkal a nehezen mozdulókat. Szervezet némította el a miért-eket, s kergette a csak magukat keresők arcába a vért. Szervezet nyitott a munkatáborba nem jöhetőkre más életépítő műhelyek kapuihoz utat. Szervezet gépeinek olaja öntözte a föllobbant lángot olyan izzóvá, hogy munkavilágot forgató kazán tüzét gyújthatta föl.

Föld

mozdult ki a mozdulatlan mélységes anaföldből az ásonk súlya alatt. Földért nyúlt le a lapátunk az éies ésó mellé, testvéréül szegődve, s magásra vetette, föl a gátra.

Zizzent a föld, amint az ásonk belemerült, zizzent, ahogyan a lapátunkról fölrepült, nagyot dobant a talicskánkban, mintha szíve volna, s dübörögve hullott belőle a gátra.

A legmélyebben álmodó, a méhéből világot termő anyag, a legősibb anyag mozdult és szólt kezünkben.

Annak a világába merültünk, amiből jöttünk, s amivé leszünk.

Munka

áradt ki a vérünkbelől, s izzadtsággyöngvökkel fényesítve magát, kilépett a testünkbelől, s döngő lépés, fölmozduló lendület, alázatos emelés, megszilárdító, megtartó döngölés formáiban gazdagította a világot.

Megfoghatatlan, kézzel megmérhetetlen, észrelhetetlen, szóval jól kifejezhetetlen valamit: munkát teremtett a meghálló, megfeszülő derekunk, a megnyúló, szerszámot ölelő karunk, a kereszifa szegét kereső kezünk.

Verejték

esurgott az arcunkon, s formálta a legrútabbat is a Vérel Verejtékezőhöz hasonlóbbá. Verejték sós íze mart a szánkba, s végtelen magasságba emelte előttünk a kenyér ízét.

Verejték ömlött egyikünk arcáról a másikéra, hogy örökre lemossa rólkunk azt a port, amelyet a két arc közé másfelé futó idegen szekér kereké fölvert.

Verejték ömlött a földre, az anyag megrendült egy pillanatra, megolvadt

és sárrá vált, hogy a Mester látóvá tchesse vele a vak szemét.

Gát

emelkedett a mélyből, minden mozdulatunkra közelebb a Kék Végtelenhez. Gát emelt mindannyiunkat egyre magasabbra, hogy messze nézhessünk a magyar házak, udvarok, kertek, földek, hegyek fölött, hogy tekintetünk megölelhessen az Itthoni Tájat.

Gát állott a Kedvet Nem Ismerő Folyó, s a Magyar Ember Hajléka közé.

Gát állt őrt Bonchidán, a Szamos mellett, ezernyi magyar embernek védi a kenyérét, a tűzhelyét, az álmát a minden /kovászt szétoldó, minden tüzet kioltó, minden álmot szétdúló Arvíz elől.

Nyikos Gyula

Bonchidán,

(Kolozs megyében)

1942. június 26-tól július 29-ig az Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Önkéntes Nemzeti Munkaszolgálat keretében hetvenötös létszámú fér-

fimunkatábor dolgozott a falutól 3 km-nyire lévő Szamos melletti védőgát építésén. A Főparancsnokság a SZEI tagjait ebbe a táborba osztotta be. Reggel fél héttől déli fél egyig voltunk kubikosmunkában. Délután honvédelmi kiképzés, játék és nemzetvédelmi előadás volt, este megbeszélés, táborfűz. A Főparancsnokság ítélete szerint a tábor munkaszolgáltatásban kifogástalan volt, szellemi teljesítményében (előadásokban, megbeszélésekben, táborfűzrendezésben) és bajtársi szellemen kiváló.

Látogatás a kalotaszentkirályi lány táborban

Naplójegyzet.

(Kalotaszentkirály, július.)

Gyönyörűen művelt dombok között vezet az oláhoktól ránhagyott, meglehetősen elhanyagolt országút. Nagy örömmre azonban az egyik útkanyarban munkások bontják az utat elzáró beon tankakadályt s mögötte úthenger pöfékel, oldalán a fényes réztábla: »M. Kir. Gépgyár«. Hála Isten Erdély mind jobban bekapcsolódik a magyar élet kötetésébe. Épülnek az utak, vasutak, helyreállítják a megrongált hidakat s ha igaz, hisz most azt megyek megnézni, helyreállítják a pusztuló, veszendőbe menő lelket is.

Kalotaszentkirály.

Egy dombtetőről csodálatos kép ragad meg. Kicsiny falu a völgyben. A házak egy része ugyan fölmerészkedik a templomdombra is, amely úgy fekszik a falu fölött, mint egy nagy süveg. Így is hívják, Süveghegy. A dombtetőn a reggeli fényben méltóságosan és valami csodálatos erőt, biztatást jelentő templom fürdik a napsugárban. A kálvinisták ősi temploma, mely minden valószínűség szerint az Árpádok idejében épült. Azóta már természetesen többször átépítették. Kétszer le is égett a fatetős kis székely templom.

Mellette emelkedik, mindjárt a tövében az iskola. Együtt harcolt az elmúlt huszonkét év alatt is mindig a templom, iskola. Ezért tudtak itt magyarnak maradni az emberek.

Vastag fallal van öveze mind a kettő, a harcok ellen. Valamikor nem csak a szellem mentővére volt ez a két épület. Balról kis folvó kerüli keskeny szalagjával körül a falut, a Kalota. Mint később megtudom, nagyszerű vízszárazító hely. A lánytábor mögötti kiszélesedett részen pedig nagyszerű vízicsatákra alkalmas »terep« van, amit ki is szoktak használni a »pirosnóttos kisasszonyok.« (Ezt az elnevezést egyszerű, pirosnóttos munkaruhájukról adták a falubeliek az önkéntes női munkaszolgálat tagjainak.)

Fiatalemberekkel beszélgetni szigorúan tilos...

A zöldsalus tornácos házak egyikenek udvarából vidám nótaszó hallatszik az útra. Önkéntelenül is arra fordítom a fejem hát majd leesem a csodálkozástól a kerék-nárról. Egy kis évfolyamtársnóm mos az udvaron nagy szorgalmasan, Gyorsan megállok, hogy üdvözöljem és megkérdem tőle az ilvenkor szokásos buta kérdést, hogy hogy van.

Nagy örömmel üdvözöljük egymást (hiába a bontermi nagy gürcölések nagyon összekovácsolják az embereket), de aztán, mintha elváltak volna az örömét, szabályos »zord« szolgálati hangon jelenti, hogy engedély nélkül fiatal emberekkel beszélgetni nem szabad. Először tréfára veszem a dolgot s megkíséreltem megszeretni a parancsot, mind hiába, mert a végén mégis csak be kell mennem a parancsnokságra, kieszközlöm azt, hogy néhány kolleginámmal beszélhesse és hogy megnézzem, mit csinálnak a SZEI-s lányok Szentkirályon.

Leány munkatábor.

Könnyen eltalálok az iskolához, ahol a leánytábor van. Régi emeletes épület az iskola, valahogyan a régi várkastélyokra emlékeztet. A kapun tábla »69. sz. Rozgonyi Cecília E. Ö. Munkaszolgálat.« A kapu előtt őrség. Jelentkezem az ügyeletnél s kihallgatást kérek. Néhány perc s megismerkedem Deák Erzsébet táborparancsnok kisasszonnyal, aki amikor megtudja, hogy a SZEI-től jövök, rögtön enged a hivatalos merevségből s máris tessékkel be a vezető »pajtás-ság« ajtaján.

Kedves világos szoba a parancsnoki szoba. Benne négy ágy, élesre hajtogatott pokrócokkal. Mégsem érzem magát az ember egy percre sem kaszárnyában, mert az ágyakon hímzett párnák, az asztalon terítő, az ágyak fölött szöttesek, festett támvérok hirdetik azt, hogy akik itt laknak, szeretik a szépet.

Közben a parancsnok kisasszony tájékoztat a táborról. A kalotaszentkirályi tábor az úgynevezett típus-táborok közé tartozik. 40 munkaszolgálatos »kisasszony« dolgozik itt együtt egy parancsnok és két pajtáság vezető irányítása mellett. Van még a tábornak egy gazdasági vezetője és egy egészségügyi megbízottja is.

A tábor munkája, amit fel lehet mérni, a falu népén való segítségből áll. Minden családhoz, illetve többnyire a sokgyermekes családokhoz be van osztva egy-egy munkaszolgálatos, s az ott előforduló, minden házimunkában éppen úgy dolgozik, mint a házbeliek. Sőt ebben a táborban nagyon sok munkaszolgálatos végez mező munkát is. A behívások miatt kevés a faluban a férfi s bizony a szénaforgatást, boglyázást nem egy helyen a munkaszolgálatosok végzik. Mindezeket séta közben mondja el a tábor fiatal, csupa élet és csupa lendület vezetője. Körülvezet a tábor vidékén, megmutatja a gyülekezőteret, ahol a reggeli ima s az esti zászlóbevonás egybegyűjti a tábor tagjait.

Az Ady hársnál.

Gyönyörű hársfa alatt állunk. Megtudom róla, hogy a nagy költő, Ady Endre ez alatt az öreg hárs alatt írta meg a »Kalota partján« című költeményét. Innen nézte, hogy a pompás magyarok, templomból jövet, hogyan mentek át a Kalota folyón. A százszínű szín és tarkaság, az Ady által megénekelt fonséges nyugalom semmit sem változott. A Kalota csendesen siet a medrében tovább s a hídon most is egyre jönnek és mennek az emberek.

Gyermekkert.

Az iskolakertben nagy a láрма. Kacagás, néma hangja szűrődik át a kerítésen. A kapuban a szolgálatos gyermekertvezető tesz jelentést: »Tisztelettel jelentem, a gyermekert létszáma 52 fő. Hát biz nem valami nagy fők ezek a tagok, a legnagyobb alig hat éves, de azért már mindannyian tudják, hogy addig nem lehet az ebédhez ülni, míg meg nem most az Ica »néni« vagy Ili »néni« a kezüket. Nagy a vígság, folyik a játék. Bizony néha azért megcsik, hogy némi nézeteltérés támad s a munkaszolgálatos gyermekertvezető kisasszony most bíróné válik át. Hiába, nagyon sokoldalúvá nevel a munkatábor.

Rendelés a Zöldkeresztben.

A zöldkeresztben éppen rendelés van. A várakozók sorában ott látom az egyik munkaszolgálatost, karjai között egy kis pólyásbabával. Elmondja, hogy a kisfiú édesanyja kinn van »málé« kapálni s most ő hozta el a kis Pistit a rendelésre. Már be is megy s kisvártatva sugárzó arccal jön ki a rendelésből s boldogan jelenti, hogy Pisti mióta az ő gondozása alatt van, harminc dekát hízott és öt centit növekedett.

»Ezt a kisasszonyt sem féltsem a jövőtől. S ezt a falut sem, ahol még élnek, emlékezni fognak erre a negyvenhárom pirosnóttos kisasszonyra«, ezt a falu orvosa mondja, aki nem győz elég hálás levelet írni a főparancsnokságra, mivel ide tette a táborfűz. Mint meséli, tíz év alatt sem jutott volna ennyire a preventív egészségvédelem terén, ha nem lenne itt a munkatábor.

Esti harangzó után.

A táborfűzből fellángol a fény. Megvilágítja a leányok s a vezető arcát. Negyvennégy lány hallgatja a mesét, mely arról szól, hogy miként indult el nyolcszáz leány és kilencszáz fiú, hogy megépítsék tündérországot.

En hiszem, hogy sikerülüni fog nekik.